

рони складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-6 КУпАП, а інше не передбачено законом.

Підсумовуючи викладене вище, вважаємо за необхідне у найкоротші строки врегулювати ситуацію, яка виникла у процесі притягнення до відповідальності за порушення правил декларування в Україні, оскільки фактично сьогодні існує лише адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю, механізм застосування якої змінений і чітко не вироблений до сьогодні.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про запобігання корупції“, Кримінального кодексу України від 27.10.2020 № 13-р/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-20#Text>

4. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10 2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Бочковий Олексій Васильович

завідувач навчально-наукової лабораторії,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

Дрок Ірина Сергіївна

науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Активність держави у антикорупційному напрямі, яка транслюється у медійному просторі України вражає. Чи не кожний ЗМІ, так само як і стрічка новин у Фейсбук рясніє повідомленнями про викриття чергового хабарника, створення чергового антикорупційного органу чи видання нормативно-правового акту. Та за об'єктивними оцінками Україна лише на 126 місці у міжнародному рейтингу серед 180 країн [1]. Тому актуальність питання удосконалення відповідальності за вчинення корупційних правопорушень та

правопорушень, які пов'язані з корупцією, в Україні не викликає сумніву.

У даній роботі ми хотіли би зосередити увагу на адміністративному правопорушенні, відповідальність за яке передбачена статтею 172⁶ КУпАП [2]. Диспозиції частин цієї статті передбачають зміст правопорушень, сутність яких зводиться до порушення вимог фінансового контролю.

Аналіз норми статті дозволяє визначити, що об'єктивна сторона правопорушення, відповідальність за яке передбачена статтею 172⁶ КУпАП, полягає у: несвоєчасному поданні без поважних причин декларації; неповідомленні або несвоєчасному повідомленні про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані; поданні завідомо недостовірних відомостей у декларації. Тобто, кожне з діянь даної норми пов'язане з декларуванням.

Відповідно до чинного законодавства, а саме частин першої та другої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» зобов'язання подавати декларацію покладено на осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [3]. Дане коло осіб є чітко визначеним та обмеженим.

Звертаючись до іноземного досвіду, можна побачити, що процедура декларування доходів є нормою не тільки державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а й для усіх фізичних та юридичних осіб. Так, наприклад, заповнення декларацій про свої заробітки за попередній рік та подання їх до податкових органів у Польщі (58 балів та 41 місце за даними Transparency International [1]) є обов'язком юридичних та фізичних осіб, які працюють і сплачують податки, фактично усі працюючі громадяни та юридичні особи. Такої ж позиції притримується більшість розвинених держав світу (США, Німеччина, тощо), відмінність у декларуванні яких полягає у деяких законодавчих нюансах.

Досвід зарубіжних держав свідчить про ефективність та світовий масштаб вказаної позиції, яку пропонуємо законодавчо закріпити в Україні. Адже, не зважаючи на активність антикорупційних заходів та постійне реформування даного сектору, ефективність таких дій не достатня.

Безпосередньо вбачаємо за доцільне внести наступні зміни у законодавство України.

1. Прийняти Закон України «Про фінансовий контроль», в якому чітко визначити порядок та умови декларування фізичних та юридичних осіб в Україні. В Законі пропонуємо розкрити зміст таких розділів: загальні положення (основні терміни та поняття); суб'єкти декларування (коло суб'єктів декларування – юридичні та фізичні особи, які працюють і сплачують податки); порядок подання декларацій особами, на яких законом покладено обов'язок декларування доходів (строки, порядок, особливості подання декларацій); інформація, що зазначається у декларації (які відомості потрібно вказати під час заповнення декларації); облік та оприлюднення декларацій

(електронний реєстр декларацій та порядок оприлюднення декларацій, тощо); контроль процесу декларування (суб'єкти контролю, види контролю, порядок проведення перевірки декларацій, моніторингу способу життя декларантів, особливості здійснення заходів фінансового контролю щодо окремих категорій громадян, тощо); відповідальність за порушення вимог фінансового контролю (адміністративна, кримінальна, цивільна, дисциплінарна).

2. У Законі України «Про запобігання корупції» передбачити, що суб'єктами декларування є усі юридичні та фізичні особи – платники податків в Україні. Тобто, якщо особа працює, то має щорічно подавати декларацію про доходи. Такі зміни слід внести у статтю 3 та 45 Закону України «Про запобігання корупції».

3. У статті 172⁶ КУпАП «Порушення вимог фінансового контролю» змінити суб'єкт правопорушення з огляду на запропоновані нами новели. Тому у частинах першій та четвертій статті 172⁶ КУпАП, а також у частині другій примітки до статті 172⁶ КУпАП слова «уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» замінити словами «на яку законом покладено обов'язок декларування доходів».

У частині першій примітки до статті слова «особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» виключити. Таким чином суб'єктом аналізованих правопорушень буде особа, яка відповідно до частин першої та другої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» зобов'язана подавати декларацію.

Підсумовуючи викладене, вважаємо за необхідне наголосити на тому, що поки що антикорупційні заходи, які застосовують державні органи України, не є достатньо ефективними. Одним із шляхів вирішення проблеми вважаємо розширення кола суб'єктів декларування доходів громадян в Україні, до якого пропонуємо включити юридичних та фізичних осіб – платників податків. З огляду на це, на нашу думку, доцільним є внесення відповідних змін до законодавства, а саме до Закону України «Про запобігання корупції» та КУпАП, а також прийняття Закону України «Про фінансовий контроль». Крім того, є нагальна потреба у запровадженні автоматизованого фінансового контролю за держслужбовцями для виключення людського фактору та маніпуляцій зі сторони зацікавлених осіб.

1. Індекс сприйняття корупції – 2019. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2019/>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

4. Польща і корупція: життя чиновників відкриють законом. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2222765-polsa-i-korupcia-zitta-cinovnikiv-vidkriut-zakonom.html>